

2001-01-09

Naturvårdsverket
Förvaltningsenheten
106 48 Stockholm

ANGÅENDE FÖRSLAG TILL ÄNDRAD JAKTKUNGÖRELSE

Dnr 104-3245-99 Nf

Svenska Jägareförbundet får härmed överlämna följande remissyttrande angående förslag till ändrad jaktkungörelse.

Allmänt

Det är positivt att föreskrifterna inom ett visst område fogats ihop med tillhörande allmänna råd. Överskådligheten ökar därmed. Till skillnad från nu gällande kungörelse återges i förslaget föreskrifterna med kursiverad stil. Det är i och för sig bra att det görs åtskillnad mellan föreskrifter och allmänna råd genom olika teckensnitt eller stil. Det finns kanske särskilda regler för Naturvårdsverket att följa i detta avseende men det förefaller trots detta naturligare och kanske mer lämpligt att föreskrifterna anges med rak stil och de allmänna råden med kursiverad sådan. Rikspolisstyrelsen har i sina föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2000:63, FAP 551-3) gjort åtskillnad mellan föreskrifter och allmänna råd på ett, som Jägareförbundet ser det, mycket översiktligt sätt. Det finns anledning att överväga en liknande lösning även för jaktkungörelsen.

Det kan även noteras att vissa rubriker i förslaget avslutas med en punkt och andra inte samt att ordet *skall* emellanåt förekommer i de allmänna råden, vilket förvillar något.

Mot bakgrund av att regeringen beslutat att vidta ändringar (2000:1216) i jaktförordningen avseende jakten efter kronhjort förutsätts att detta även får till följd att följdändringar måste göras i jaktkungörelsen. Det förutsätts likaså att Jägareförbundet i detta skede bereds möjlighet att kommentera verkets regler för jakten på kronhjort när så sker. Mot bakgrund härav ges inga synpunkter på reglerna avseende kronhjorten.

Yttrandet följer i stort kungörelseförslagets ordning.

Sammanfattning (huvuddrag) av vad jägareförbundet tycker om delar av förslaget

- Möjligheterna att bilda älgskötselområden som inte kan tåla en avskjutning i storleksordningen 25 älgar bör minska.
- Naturvårdsverket måste på ett än mer tydligt sätt än vad som görs i dag, som styrmedel till länsstyrelserna uttala det direkt olämpliga i dubbelregistrering av älgjakt på renbetesfjällen i Jämtlands län, inom området ovanför odlingsgränsen och i Malå sameby i Västerbottens län samt inom området ovanför lappmarksgränsen i norrbottens län.
- Större möjligheter bör ges för länsstyrelsen att för länets älgadministration medge bidrag ur älgvårdsfonden till jaktvårdssammanslutning för länet.
- Behovet av registrering av flerårslicens kan starkt ifrågasättas mot bakgrund av såväl administrativa komplikationer som nyttan för vården av älgstammen.
- Det måste tydligare åtskiljas, än vad som är fallet i förslaget, vad som är ett jaktledaransvar och vad som ankommer på annan, exempelvis företrädare för licensområde.
- Länsstyrelsens ansökan om jakt efter stora rovdjur bör inte bindas i tid och heller inte som föreskrift. Dock är det lämpligt att ansökan om jakt efter lodjur lämnas senast 1 september.
- Det bör med hänvisning till 23 a § jaktförordningen tydliggöras att jakt efter de stora rovdjuren kan baseras på annat än enbart skador på tamdjur och annan egendom.
- Det bör övervägas att förbjuda den typ av patron som idag marknadsförs och säljs under benämningen "Dubble Impact".
- Det är angeläget att införa någon form av minimifordringar för stålhagelpatroner, avseende åtminstone hagelladdningens vikt och utgångshastighet.
- Naturvårdsverket synes av misstag ha möjliggjort jakt med hagelgevär i samband med smyg- och vaktjakt efter rådjur fr.o.m. den 16 augusti ? Misstaget måste rättas till.
- Det ifrågasätts huruvida behov föreligger att utöka klass 4-viltet med knipa, vigg, raphöna och korp.
- Även fortsättningsvis bör levande däggdjur eller fåglar användas i syfte att locka eller mota vilt.
- Möjligheten att använda bandspelare med inspelade kråkskrän bör återinföras.
- Ett införande av en särskild fångstexamen avstyrks bestämt.
- Eftersök efter bl.a. stora rovdjur bör i första hand genomföras av kompetenta eftersöksekipage väl rustade för uppdraget och utsedda av polismyndighet.
- Möjligheter att för eftersöksekipage att erhålla ersättning vid eftersök efter vildsvin och annat statens vilt, exempelvis de stora rovdjuren bör ges.

4 §

Till skillnad mot vad som gällt tidigare är regeln kompletterad med en punkt 5., som innebär att ansökan om registrering *skall* innehålla uppgift om de jakträttsliga förhållandena.

Behovet av att i samtliga fall behöva inkomma med uppgift om de jakträttsliga förhållandena kan ifrågasättas. Sådan uppgift är i princip endast nödvändig då tvist uppstått mellan olika påstådda jakträttshavare om vem som är rättmätig företrädare för registreringen. Det förhållandet att en person låtit registrera ett område med sig som företrädare ger inte samme person den civilrättsliga rätten till jakt.

Regelns fjärde stycke torde i nu aktuellt avseende väl täcka upp behovet vad avser utredning av uppgifter om de jakträttsliga förhållandena.

Allmänna råd

Registrering av älg- och kronhjortsskötselområden samt licensområden

Älgskötselområde

(första stycket)

Med hänvisning till förändringen i 5 § bör sista meningen i första stycket lyda ”skötselplanen som infordras... till länsstyrelsen bör vara...”

(sjätte stycket)

I tredje meningen används uttrycket *jaktvårdsområden*, vilket bör ersättas mot uttrycket *viltvårdsområden*.

(sjätte stycket)

Enligt regeln skall jaktvårdsområden och andra områden med en etablerad samverkan kunna bilda älgskötselområden även om de inte kan anses tåla en avskjutning i storleksordningen 25 älgar per år. Gränsen 25 älgar framstår dock vara i lägsta laget. Älgskötselområden med så liten eller mindre avskjutning är inte önskvärda eftersom bildande av sådana områden kan försämra i stället för att förbättra samverkan mellan olika jakträttshavare genom att krets- alt. storlicensområden splittras. Undantag från kravet på 25 älgar bör kunna accepteras för öar och liknande dock inte i övrigt.

(nionde stycket)

För att skingra eventuella oklarheter bör sista meningen lyda: ”För den som utträder gäller de allmänna reglerna för registrering av respektive älgskötselområde.”

(tionde stycket)

Det anges här att ”jakttiden skall vara minst 70 dagar. Några möjligheter att genom tvång minska denna jakttid för delar av området har medlemmarna inte.”

En anslutning till ett älgskötselområde är något som, korrekt anges i nionde stycket sker genom frivillig anslutning. För administrationen av området bildas vanligen – även om så inte är föreskrivet - en ideell förening. Det torde - till skillnad mot vad som gäller för viltvårdsområden - stå denna förening fritt att på det sätt som framgår av stadgarna besluta om att såväl minska exempelvis jakttid för jaktområden inom älgskötselområdet med viss areal, som att jakt inte skall bedrivas under hela den tid jakt efter älg med stöd av jaktförordningen är tillåtet i området.

A-licens-område

Andra stycket andra meningen bör lyda: ”Om området består av flera delområden bör *som regel* åtminstone ett av dessa...”. Motivet för detta är att det i vissa starkt splittrade områden är önskvärt att skapa en A-registrering istället för många B-registreringar, även om inte minst ett av områdena uppfyller kravet som gäller för A-registrering. Således ges en vidare öppning för möjligheterna att göra undantag från huvudregeln.

12 §

Regeln inklusive det allmänna rådet har till uppgift att reglera det förhållningssätt länsstyrelsen skall ha till registrering av älgjakten då mer än en nyttjanderättshavare jagar inom ett och samma område på renbetesfjällen i Jämtlands län, inom området ovanför odlingsgränsen och i Malå sameby i Västerbottens län samt inom området ovanför lappmarksgränsen i Norrbottens län.

Jägareförbundet avvisar som utgångspunkt systemet med dubbelregistrering.

Rätten till jakt regleras i jaktlagen (1987:259) och rätten att bedriva rennäring i rennärlagen (1971:437). Av denna lagstiftning följer att rätten till jakt i princip följer äganderätten till marken, men att den som är medlem i sameby har rätt att jaga på *utmark* inom de delar av byns betesområde som hör till lappmarkerna, när renskötsel är tillåten där. Samebymedlems rätt att jaga gäller både på statlig och privat mark. Vad som ligger i begreppet utmark är oklart, vilket är en starkt bidragande orsak till konflikter mellan befolkningsgrupperna i aktuella områden.

Samebymedlems rätt till jakt, och överhuvudtaget jakten i här aktuella områden, är juridiskt komplicerade frågeställningar och några möjligheter att belysa dessa här föreligger inte. Det är dock så att länsstyrelsen ansvarar för den regionala tillämpningen av rennärlagen och jaktlagen. Det är således respektive länsstyrelse som beslutar i ärenden rörande den s.k. dubbelregistreringen.

Problemen med dubbelregistreringen har tagits upp i olika sammanhang genom åren. Frågan har även prövats rättsligt (RÅ 1992 ref 14). Riksdagens revisorer har nyligen i en informationsrapport (1999/2000:2) granskat den s.k. avvitringsens genomförande och konsekvenser i Norr- och Västerbotten. I rapporten tas bl.a. frågeställningar kring dubbelregistreringen av älgjakten upp. Revisorerna konstaterar att konflikterna mellan skilda befolkningsgrupper i aktuella områden främst gäller vilka rättigheter som kan knytas till fastigheterna samt hur länsstyrelserna tillämpar jakt- och rennärlagen.

Naturvårdsverket är bundna av de lagar som föreligger på området. Att kunna förbjuda dubbelregistrering torde innebära att förändring i lag måste göras. Verket har dock en möjlighet att genom 12 § jaktkungörelsen och dess allmänna råd lägga upp riktlinjer för eventuell dubbelregistrering avseende älgjakten med bl.a. en god älgförvaltning som målsättning. Så görs också till viss del. Naturvårdsverket måste dock på ett än mer tydligt sätt än vad som görs i dag, som styrmedel till länsstyrelserna uttala det direkt olämpliga i dubbelregistrering av älgjakt. Olämpligheter som förutom i konflikterna

kring rättighetsfrågor bottenar i bl.a. ett säkerhets- och viltförvaltningsperspektiv. Det måste anses vara mycket olämpligt att såväl renägande samer som Ortsbojaktlag kan bedriva jakt samtidigt på samma marker. Dessutom kan befaras negativa konsekvenser för älgförvaltningen när olika parter utan fungerande samordning och kanske olika synsätt på älgförvaltningen jagar på samma område.

Naturvårdsverket bör dessutom i stort verka för att dubbelregistreringen försvinner som företeelse.

Det kan noteras att det i jaktkungörelsens 12 § första stycke anges att om älgjakt skall bedrivas av "fler än en *nyttjanderättshavare* på ett och samma område...". Frågeställningarna kring dubbelregistreringen rör dock såväl fastighetsägare som nyttjanderättshavare inom aktuella områden. Detta framgår om inte annat av 12 § andra stycket som talar om berörda markägare/jakträttshavare.

16 §

I första meningen används uttrycket *jaktvårdsområdesförening*. Bör bytas mot *viltvårdsområdesförening*.

19 §

I Utredning om avgifter för älgjaktssystemet 2000-06-28 förslags att det högre beloppet för Västra Götaland skulle gälla under en begränsad övergångsperiod. Regeln synes närmast permanenta detta belopp, vilket inte torde vara avsikten mot bakgrund av tankegångarna i ovan angiven utredning.

20 §

(andra stycket)

Om kostnaderna för länets älgadministration kan minskas får länsstyrelsen medge bidrag ur älgvårdsfonden till jaktvårdssammanslutning för länet för arbete med älgadministrationen. Det borde även kunna vara möjligt för länsstyrelsen att medge bidrag på detta sätt om en större funktionalitet och effektivitet i administrationen kan uppnås. Det kan vara svårt att skatta kostnaderna härför.

24 §

Jägareförbundet ifrågasätter starkt behovet av registrering av flerårslicens mot bakgrund av såväl administrativa komplikationer som nyttan för vården av älgstammen. Följden av flerårslicenser innebär svåröverskådlighet på grund av tilläggslicenser vid ändrade jakträttsliga förhållanden och annat oförutsägbart. Dessutom torde registreringsformen minska viljan att bilda älgskötselområden. Naturvårdsverket bör därför starkt överväga att slopa möjligheten till flerårslicens.

28 §

Frågeställningar rörande jaktledarens ansvar är ofta förekommande. Nuvarande 23 § i kungörelsen uppfattas av såväl licensföreträdare, jaktledare och jägare som tämligen svårgripbar. Det är därför mycket viktig att regeln blir så tydlig som möjligt. Den föreslagna regeln i 28 § upplevs inte som ett steg i rätt riktning vad avser tydligheten.

Nu gällande uppdelning i punkter 1-6 i 23 § är mera tydlig i sin struktur än den föreslagna nya ordningen.

Det måste tydligt åtskiljas vad som är ett jaktledaransvar och vad som ankommer på annan, exempelvis företrädare för licensområde.

Det anges i regeln att vid licensjakt efter älg osv, ”skall ansvarig jaktledare vara utsedd vid varje jakttillfälle.” Detta har sin motsvarighet i nu gällande 23 §. En vanligt förekommande fråga är huruvida det är exempelvis företrädaren för licensområdet som ansvarar för att jaktledare är utsedd, och således kan utpekas som straffrättsligt ansvarig om så icke sker. Detta kan i praktiken vara svårt att bevaka för en sådan företrädare. Måhända skulle regeln i nu aktuellt hänseende formuleras på följande sätt: *Licensjakt efter älg eller kronhjort liksom jakt efter älg eller kronhjort inom älg- eller kronhjortsskötselområde får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd vid varje jakttillfälle.* Detta för att i någon mån tydliggöra att det är den/de som jagar älg och kronhjort utan att jaktledare är utsedd som bryter mot en bestämmelse för jakten. Att vid licensjakt jaga utan att jaktledare är utsedd skulle kunna innebära att ett jaktbrott är för handen (jfr 43 § 1. jaktlagen). Motsvarande möjlighet att ”bestrafva” den som inte följer här diskuterad regel inom ett älg- eller kronhjortsskötselområde synes dock saknas eftersom sådan jakt inte utgör licensjakt (jfr 3 och 4 §§ jaktförordningen).

Det anges vidare att jaktledaren före jaktens början *noga skall förvissa sig om att samtliga jakttagare är väl förtrogna med de regler som gäller för jakten, som t ex förbjudna skjutriktningar, och om skyldigheten att följa dessa regler.* Begreppet *de regler som gäller för jakten* framstår som alltför ofullständigt. Det anges dessutom att jakttagarna är *skyldiga att följa dessa regler.* På vad grundas denna skyldighet? Begreppen *noga skall förvissa sig om* och *förtrogna* är ett komplicerat sätt att beskriva det som egentligen är avsikten, nämligen skyldigheten för jaktledaren att *informera* jakttagarna.

I tredje stycket anges ett antal bestämmelser om vilka det skall erinras om i information som i förekommande fall riktas till företrädare för licensområden och skötselområden. Här kompliceras det hela. Är det som anges i detta stycke skyldigheter för jaktledaren eller för ovan angivna företrädare? 28 § synes närmast vara tänkt att reglera skyldigheter för jaktledare. Är det jaktledaren som skall tillse att anmälan om jaktresultat och inbetalning av älgavgift enligt 52 b § jaktförordningen sker? I 52 b § talas om jakträttshavaren.

I fjärde stycket anges ytterligare moment som det skall erinras om. Vem skall göra det; Länsstyrelsen, företrädare för ett licens- eller skötselområde eller jaktledare?

Bestämmelsen skulle i stället kunna utformas som följer:

Följande villkor skall gälla vid licensjakt efter älg eller kronhjort liksom vid jakt efter älg eller kronhjort inom älg- eller kronhjortsskötselområden.

1. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd vid varje jakttillfälle
2. Ansvarig jaktledare svarar för att sådana sambandsbestämmelser tillämpas under jakten som förhindrar att flera djur faller än som tilldelats eller att avskjutningsföreskrift åsidosätts.
3. Jaktledaren skall före varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt skall kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen i enlighet med 17 § andra stycket jaktförordningen. Jaktledaren skall vidare om så behövs fullgöra den underrättelseskyldighet som följer av 28 § andra stycket jaktlagen.
4. Jaktledaren skall före jaktens början informera samtliga jakttagare om avskjutningsföreskrifter, sambandsbestämmelser, förbjudna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren skall vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och att ha löst jaktkort (viltvårdsavgift).
5. Jaktledaren skall informera varje jakttagare om han bör vara ansvarsförsäkrad, böra bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att han årligen före jakten bör ha förvissat sig om att vapnet är inskjutet och att han har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter älg respektive kronhjort.

Det som följer nedan bör brytas ut och regleras i en egen bestämmelse (28 b §).

I licensen skall erinras om de bestämmelser som gäller för eftersöksplikt enligt 28 § första stycket jaktlagen, om underrättelseskyldighet enligt 28 § andra stycket jaktlagen, om användning av hund enligt 16-17 §§ jaktförordningen samt om anmälan av jaktresultat och inbetalning av älgavgift enligt 52 b § jaktförordningen.

Det som anges i det föreslagna allmänna rådet avseende jaktledarens ansvar när det gäller jakt efter älg eller kronhjort är således införlivat i regeln, vilket torde kunna medföra att det allmänna rådet kan utgå.

32 §

I grunden ses positivt på denna förändring. Det förutsätts dock att det lokala samrådet får del av detta ökade tidsutrymme, så att älgjaktförslagen kan lämnas in vid en senare tidpunkt till länsviltnämnden/länsstyrelsen än vad som är fallet idag.

Allmänna råd

Licensjakt efter älg och kronhjort

Flerårslicens

(första stycket)

Det anges i regeln att länsstyrelsen i ökad utsträckning bör besluta om flerårslicens såväl när det gäller älg som kronhjort. Se här kommentaren gjord under 24 § ovan. Stycket föreslås därför utgå.

35 §

Det är olämpligt att låsa länsstyrelsens möjligheter att ansöka om jakt efter stora rovdjur till ett så tidigt datum som den 1 juni. I realiteten och av tradition är det ju Jägareförbundet som ansöker om jakten. Denna s.k. ansökan är inte bunden i tid.

En tidigareläggning av ansökan från nuvarande 1 december är dock motiverad vad avser jakten efter lodjur. Utvärderingen av de omfattande inventeringarna är dock tidskrävande, varför det kan vara svårt att hinna få ett bra underlag för kommande års ansökan, samt att hinna behandla ansökan i länsviltmyndighet etc. före sista juni. Förslagsvis bör här aktuell ansökan om jakt efter lodjur lämnas senast 1 september. Mot bakgrund av ett behov av flexibilitet, hur rutinerna i dag fungerar m.m. bör lämpligen liksom tidigare regeln anges som allmänt råd.

Allmänna råd

Här regleras vilka uppgifter som skall åtfölja en begäran om jakt efter stora rovdjur. Noteras kan att andra punkten inte alls följer 23 a § jaktförordningen som sig bör. Av det allmänna rådet ges närmast den uppfattningen att jakt efter de stora rovdjurens enbart kan ges om skador föreligger på tamdjur och annan egendom. Jakt efter de stora rovdjurens kan som framgår av nämnda bestämmelse i jaktförordningen baseras även på annat än enbart skador på tamdjur och annan egendom. De allmänna råden bör därför korrigeras i detta avseende.

37 §

(andra stycket)

I dag marknadsförs och säljs en ny typ av hagelpatron – ”Dubble Impact”. Patronen som torde vara bekant för Naturvårdsverket har bl.a. en annorlunda typ av förladdning som möjliggör långhållsskytte med hagel. Det är av största vikt att förladdningen med hagel inte håller ihop på ett längre avstånd, då vare sig hagelvapnets ballistiska räckvidd eller användningsområde är avpassat för någon slags långhållsskytte med hagel.

Patronen har vid testskjutning genomförda av Jägareförbundet – Öster-Malma Jaktvårdsskola - visat sig vara undermålig som jaktmedel, med hänsyn till prestanda, kvalitet och tillförlitlighet. Det föreligger inget egentligt behov av patronen vid jakt. Risken för en ökad skadskjutningsfrekvens är uppenbar

vid en omfattande användning av den aktuella patronotypen. Naturvårdsverket bör därför överväga att på lämpligt sätt förändra regeln på sätt att denna typ av ”kula/hagelpatron” inte skall vara tillåten som jaktmedel.

Jägarförbundet vill i sammanhanget erinra om den framställning avseende stålhagelpatroner för jakt som förbundet lämnat till verket 1998-03-26. Enligt Förbundets uppfattning är det fortfarande angeläget att införa någon form av minimifordringar för stålhagelpatroner. Jägareförbundet har sig bekant att man i Danmark har fastlagt sådana minimifordringar i föreskrift. Jägareförbundet ser fram emot fördjupade diskussioner om motsvarande regler även i Sverige.

40 §

Paragrafen motsvarar nu gällande 41 § och 43 §. En avgörande skillnad är dock att 41 § andra stycket – *Vid jakt efter rådjur är dock hagelgevär tillåtet endast under tiden 1 oktober – 31 januari* – har utgått. Strykningen är anmärkningsvärd och framstår närmast som ett misstag. Är det verkligen Naturvårdsverkets mening att hagelgevär skall få användas i samband med smyg- och vaktjakt efter rådjur fr.o.m. den 16 augusti? Hagelvapen är utpräglade korthållsvapen och användande i samband med smyg- och vaktjakt skulle tveklöst öka risken för ett icke önskat långhållsskytte, med risk för en ökad mängd skadskjutningar.

Strykningen av bestämmelsen kan tänkas vara föranledd av ett ökat behov att jaga rådjur i tätort och därmed sammanhängande risker att i vissa fall använda kulvapen. Om så skulle vara fallet borde undantag från förbud att använda hagelvapen vid rådjursjakt före den 1 oktober istället kunna lösas genom generell dispens för s.k. kommunala skyddsjägare.

46 §

Genom nu gällande jaktkungörelse (1994:3) ändrades de grundläggande principerna för klassindelning. Tidigare indelades kulvapen i klasserna 1-4 samtidigt som ammunitionen skulle uppfylla vissa krav beträffande anslagsenergi och kulvikt för att tillhöra någon av de fyra klasserna. Dessa principer slopades och numera gäller att enbart ammunitionen är indelad i klasser.

Mot bakgrund härav är felaktigt att inleda första stycket på föreslaget sätt, dvs. *Halvautomatiska kulgevär i klass 1-4 ...* Det borde rätteligen anges *Halvautomatiska kulgevär för patroner i klass 1-4...*

Vad gäller paragrafen i övrigt kan konstateras att den – eller dess motsvarighet – ändrats ett flertal gånger sedan kungörelsen med stöd av 1987 års jaktlagstiftning utfärdades den 27 november 1987. Enligt ”ursprungsversionen” fick halvautomatiska kulvapen i klass 1-4, av vissa uppräknade fabrikat och modeller, användas för jakt även om de kunde laddas med fler än två patroner. Genom ändring (1990:9) försvann kaliberklasserna och laddningskapaciteten maximerades till sex patroner.

I nästa version (1994:3) infördes åter kaliberklasser, men nu 1-3, och genom ändring (1998:3) fick paragrafen nuvarande lydelse, dvs. med skilda krav på laddningskapacitet beroende på vilken djurart som skall jagas.

Frågan är varför halvautomatiska kulgevär avsedda för patroner i klass 4 nu – helt plötsligt och till skillnad från tidigare – anses vara fullgoda jaktvapen. Helt klart är att halvautomatiska vapen i kaliber 5,6 x 15 R sannolikt är väldigt roliga att skjuta med för nöjes skull, men behovet av att använda sådana vapen i jaktliga sammanhang kan starkt ifrågasättas. Ständigt återkommande ändringar av gällande bestämmelser resulterar endast i ytterligare oklarheter och ökad förvirring.

51 §

Av Naturvårdsverkets sammanfattning över föreslagna ändringar framgår att *knipa*, *vigg* och *rapphöna* föreslås få jagas med kulpatroner av klass 4 och därmed även med hagelgevär i kalibrarna 24, 28, 32 och .410 (jfr. 40 § andra stycket). Vid jämförelse med nu gällande 53 § framgår emellertid att även *korpen* har tillkommit.

I förslag till revidering av jaktkungörelsen 1993 framförde Naturvårdsverket uppfattningen att ”klass 4-viltet” borde utökas med såväl korp som fasan och orre. Av detta blev emellertid intet, men nu är det alltså tid att åter föreslå en ny för jaktutövningen och av jägarna oeftertraktad och ointressant justering. Behovet av att göra detaljförändringar av denna bestämmelse kan således starkt ifrågasättas. Förändringar i detta avseende skapar dessutom endast förvirring kring det regelverk som jägaren i dag har skaffat sig grepp om. Om förändringar trots allt skall genomföras, bör dessa ske konsekvent utifrån ammunitionens dödandeförmåga, vilket rimligen borde innebära att exempelvis även fasanen omfattas av listningen.

52 §

Paragrafen motsvarar nu gällande 55 § med den skillnaden att kalibern .22 Long utgått samt att uttrycket *i gryt* bytts mot *under jord*.

Varför kalibern .22 Long utgått har inte kommenterats inledningsvis, men en tänkbar förklaring kan vara att ammunitionstypen numera inte är vanligen förekommande. Skillnaden mellan .22 Long och .22 Long Rifle är dessutom relativt liten – 0,5-1 gram i kulvikt och ca 50 J i maximal anslagsenergi. Den som bedriver såväl konventionell jakt med ammunition av klass 4 som grytjakt eller jakt med ställande hund kan därför anses sakna anledning att ha olika typer av ammunition. En utmönstring av kalibern .22 Long anses inte kunna vålla några större problem.

Uttrycket *under jord* har ersatt *i gryt* och överensstämmer nu med vad som gäller för grythundsanvändning enligt 16 § jaktförordningen. Ändringen torde inte innebära någon förändring i sak och borde följaktligen för att undanröja oklarheter användas i regeln.

57 §

Den nu gällande andra meningen i 60 § infördes 1998 (1998:3) - *Vidare får inte blinda eller lemlästade djur eller levande rovfåglar eller ugglor användas i syfte att locka eller mota vilt.* Bestämmelsen tillkom som ett led i EU-anpassningen av den svenska jaktlagstiftningen.

I 57 § första stycket har meningen ändrats till följande lydelse : *Vidare får inte levande däggdjur eller fåglar användas i syfte att locka eller mota vilt.* Anledningen till den föreslagna regeländringen har av Naturvårdsverket angivits till att sådan verksamhet är tveksam ur en djurskydds-och etisk synpunkt.

En ändring i överensstämmelse med förslaget skulle få den orimliga effekten att jakt med hjälp av hund (däggdjur) inte längre skulle vara tillåten. Hunden är ett däggdjur och syftet vid jakt med hund – oaktat den är stötande, drivande, ställande eller används i gryt – är att på ett eller annat sätt mota vilt. Regeln kan rimligen inte vara avsedd att få denna för jaktutövningen i Sverige fullständigt förödande effekt. Skrivningen måste korrigeras.

Föreslagen ändring av 57 § skulle dessutom innebära att

- möjligheten att använda fångade kråkor och skator som lockfåglar i fångstredskap skulle försvinna (jfr. nu gällande 66 § som föreslås utgå),
- möjligheten att använda levande lockmedel (tamduva) vid fångst av räv, grävling och duvhök skulle försvinna (jfr. 58 § nedan).

Användandet av levande lockmedel har en lång tradition och en berättigad fråga är varför sådan fångstverksamhet nu helt plötsligt är så tveksam att den skall förbjudas. Har levande lockfåglar kommit till skada ? Har någon av domstol dömts för djurplågeri för vanvård av lockfåglar ? Har det bedrivits forskning som påvisar lockfåglarna lider ? Så vitt känt är så inte fallet och förslaget synes därför vara illa grundat.

I sammanhanget bör också noteras att ett flertal fångstredskap av Naturvårdsverket testats och typgodkänts för användande i kombination med levande lockmedel. De lockfåglar som används i för ändamålet godkända fällor har alltid skydd för väder och vind, fri tillgång till mat och vatten, kan ej skadas av de djur som fångas i fällan samt byts ofta ut.

Kråkor och skator fångas effektivast i fälla med levande lockfågel; annan jakt är klart mera ineffektiv i jämförelse. Betning med annat än levande lockfågel fungerar inte tillnärmelsevis lika väl. Försökt med artificiella lockfåglar har genomförts och visat sig vara resultatlösa. Viktigt att notera i sammanhanget är att möjligheterna att jaga kråka för åtel med animaliskt avfall är ytterst begränsade genom jordbruksverkets föreskrifter på området. Möjligheten att använda bandspelare med inspelade kråkskrän vid jakt med uvbulvan har för några år sedan undanröjts av Naturvårdsverket (se nedan).

Fältviltets – raphöns, fasaner, hare - livsbetingelser har försämrats drastiskt med det moderna sättet att bedriva jordbruk, ökad bebyggelse, vägar och andra kommunikationer som breder ut sig m.m. Fältviltet har fått se sina naturliga biotoper förstörda eller kraftigt minskade genom bl.a. utdikning och besprutning. Minskad tillgång till skyddsvegetation och ökad exponering vid födosök har lett till ökad risk för predation av framförallt skator, kråkor och duvhök. Möjligheter måste således ges att effektivt begränsa predationen för att gynna fältviltets livsbetingelser i det moderna jordbrukslandskapet. Lokalt kan bekämpningen av predatorerna ge god effekt. Det bör heller inte bortses från att även ej jaktbara fågelarters bon plundras på ägg och ungar av kråkfåglar.

Fångst av räv, grävling och duvhök med hjälp av levande lockmedel (tamduva) bedrivs sannolikt i förhållandevis ringa omfattning i Sverige. Tillståndshavarna bedriver dessutom nästan undantagslöst organiserad jakt- och viltvård. Majoriteten av tillståndshavarna bedriver utsättningsverksamhet och jakten torde i flera fall ge en icke oväsentlig inkomst. Möjligheten att fånga och borttransportera duvhök är en förutsättning för att nå godtagbara resultat och ett förbud att använda levande lockmedel skulle därmed påverka såväl fastigheternas verksamhet som viltvården ytterst negativt.

Det avstyrks således bestämt ett införande av en, i förhållande till vad som gäller idag, bestämmelse innebärande att levande däggdjur och fåglar inte får användas att locka vilt.

Följden av detta innebär även att nuvarande 66 § skall kvarstå oförändrad. Det gäller därmed även paragrafens andra stycke, som lyder enligt följande.

Fåglar samt hare som fångats under tillåten jakttid får hållas i vilthägn under hela året för att användas i avelssyfte.

Om den nu gällande bestämmelsen slopas försvinner den generella möjligheten att infånga exempelvis fasaner för avelsändamål. Av bestämmelserna om vilthägn nedan (79 §) framgår att det även framgent avses vara möjligt att hålla fåglar i hägn, men frågan är hur Naturvårdsverket tänkt sig att dessa skall hanteras. Skall avelsfåglarna hållas inne hela året ?

I de fall uppfödning- och utsättningsverksamhet bedrivs släpps vanligtvis kycklingar / ungfåglar under sommaren. Under hösten / vintern bedrivs jakt och efter jakten (december – mars) fångas (med tillstånd enligt 31 § jaktförordningen) avelsfåglarna in. Det kan röra sig om fåglar som kläckts naturligt eller om tidigare utsatta fåglar som inte fällts under jakt. Det största antalet fångade fåglar utgörs av honor och ofta byts fåglar mellan olika egendomar för att motverka inavel. Under våren infaller värppperioden och äggen tas om hand för kläckning. I slutet av eller omedelbart efter värppperioden släpps avelsfåglarna ut och de har då hållits i

fångenskap endast under någon månad. Alla viltuppfödare är medvetna om att fåglarna mår bäst av att leva i frihet och målsättningen är därför att hålla dem instängda så kort tid som möjligt. Ett slopande av den aktuella bestämmelsen skulle emellertid omöjliggöra ett sådant förfaringsätt.

Nu gällande 66 § i sin helhet utgör ett undantag från bestämmelsen i 12a § första stycket jaktförordningen. Om paragrafens andra stycke slopas skulle den i jaktförordningen fastlagda grundregeln – att vilt som fångats vid vittjningstillfället antingen skall avlivas eller återges friheten – gälla, om inte Naturvårdsverket enligt 12a § tredje stycket i det enskilda fallet medger undantag från första stycket. Naturvårdsverket skulle årligen komma att behöva hantera ett stort antal ansökningar avseende fångst av fältfågel.

Genom ändring av jaktkungörelsen 1998 omöjliggjordes även användandet av bandspelare, exempelvis vid kråkjakt. Detta har sin utgångspunkt i en anpassning till det s.k. fågelskyddsdirektivet. Art 8 i nämnda direktiv anger

Vid jakt, fångst och dödande av fåglar enligt detta direktiv skall medlemsstaterna förbjuda användningen av alla medel som, arrangemang eller metoder som används för storskalig eller icke-selektiv fångst eller dödande av fåglar eller som kan orsaka lokal utrotning av en art, särskilt användningen av de som anges i bilaga 4 a.

I bilaga 4 a anges bl.a. bandspelaren. Kråkjakten med hjälp av bandspelare – kassetband med inspelade kråkskrän - har varit tämligen utbredd i landet. När möjligheten att jaga kråka försvann möttes detta - för att uttrycka sig milt - av förvåning av de jägare som använt sig av denna metod för att locka till sig kråkor. Bandspelare vid kråkjakt gör inte jakten storskalig eller icke selektiv. Inte heller lär någon jägare har varit så framgångsrik att han lyckats lokalt utrota kråkbeståndet genom att använda sig av bandspelare. Att det i direktivet anges att ”särskilt användningen av de...” medel som anges i bilaga 4 a – inbegripet bandspelare – skall förbjudas, skall rimligen läsas mot de inledningsvis angivna förhållandena om storskalighet, icke selektivitet eller lokal utrotning.

Det bör därför starkt övervägas att återinföra möjligheten att jaga kråka med hjälp av bandspelare. EU måste vid författandet av EG-direktivets art 8 ha haft helt andra situationer för ögonen än den svenska kråkjakten; närmast jakt med nät och då med hjälp av inspelad fågelsång m.m.

58 §

Punkt 2 i nu gällande 61 § föreslås utgå och av punkt 3 framgår klart att levande däggdjur eller fåglar inte får användas som lockmedel vid fångst som kräver särskilt tillstånd. I konsekvens med vad som anförts ovan under § 57 föreslås att nuvarande § 61 bibehålls oförändrad.

59 §

Den föreslagna paragrafen innebär att jakt med fångstredskap, med vissa undantag, får bedrivas endast av den som genomgått särskild utbildning och därefter avlagt prov.

Naturvårdsverket har såväl 1993-07-06 som 1997-05-13, i förslag till ändringar i jaktförordningen, aktualiserat behovet av en särskild fångstexamen. Det sistnämnda förslaget resulterade i att verket nu, med stöd av 12 § jaktförordningen, har rätt att meddela föreskrifter om kunskapskrav för användande av fångstredskap.

Som stöd för förslaget åberopas *Avtal om internationella normer för humana fångstmetoder* mellan EU, Kanada och Ryssland och att avtalet påstås kräva att personer som använder fångstredskap skall ha genomgått särskild utbildning och avlagt prov.

Art 8 i ovan nämnda avtal nämner Sverige skall anstränga sig för att säkerställa att

- b) jägare är utbildade i human, säker och effektiv användning av fångstmetoder, inklusive nya metoder allt eftersom de utvecklas...

Hur utbildningsbegreppet i denna bestämmelse skall tolkas torde starkt kunna diskuteras. Att en särskild fångstexamen är nödvändig synes dock inte automatiskt följa av bestämmelsen.

Jägareförbundet har tidigare yttrat sig över och avstyrkt förslag till införande av fångstexamen – se Jägareförbundets yttranden över förslag till ändringar i jaktförordningen

- till Naturvårdsverket 1993-08-25, 10a §, s. 3-4,
- till Jordbruksdepartementet 1993-11-08, 12 §, s. 3-4,
- till Naturvårdsverket 1997-07-02, 12 §, s. 6-7,
- till Jordbruksdepartementet 1998-02-02, 12 §, s. 2.

Jägareförbundet har bl.a. i skrivelse den 8 november 1993 till Jordbruksdepartementet anfört bl.a. följande:

Jägareförbundet motsätter sig bestämt införande av en särskild ”fångstexamen”.

Utövandet av jakt och fällfångst kräver i likhet med all annan verksamhet kontinuerlig tillförsel och uppbyggnad av kunskap. Sådan tillförsel bör ses som en integrerad del och utveckling av jägarexamen. Någon övergripande examen eller annat kunskapsprov för användande av fångstredskap utöver den riktade specialutbildning som gäller för ripsnara, fotsnara för räv och slagfälla för bäver för därför inte införas. Istället bör avsnittet om fångst ges större utrymme i jägarexamen och antalet frågor på avsnittet utökas

Jägareförbundet vidhåller denna uppfattning och förespråkar således en utökning av avsnittet fångst i Jägarexamen, men avvisar införandet av obligatoriskt kunskapsprov för användande av fångstredskap.

Enligt jaktkungörelsen 62 § krävs redan nu särskild utbildning för användande av fotsnara för rödräv, slagfälla för bäver och ripsnara. Med hänsyn till de speciella färdigheter som krävs för att på ett korrekt sätt hantera och använda dessa redskap är kraven på utbildning motiverat. I den mån ytterligare redskap, vilka bedöms kräva särskild utbildning, skulle godkännas kan detta på motsvarande sätt, som nu gäller för de ovannämnda, fastläggas i jaktkungörelsen.

Merparten av den fångst som bedrivs i landet torde emellertid bedrivas med betydligt mer "lätthanvända" fångstredskap – slagfällor och levandefångstfällor för mindre mårddjur samt levandefångstfällor för räv, grävling och kråkfågel. **Såväl utformningen som användandet av dessa redskap omgärdas redan nu av ett omfattande regelverk och en obligatorisk fångstutbildning kommer, enligt Förbundets uppfattning, inte att på ett bättre sätt tillgodose djurskyddsintresset.**

Förslaget avstyrkes.

Den här återgivna uppfattningen vidhålls. Avtalet om internationella normer för humana fångstmetoder innebär, såvitt Jägareförbundet tolkar avtalet, inte att ett annat förhållningssätt är nödvändigt än det av Jägareförbundet anförda.

Om Naturvårdsverkets förslag till särskild fångstexamen trots det som anförts ovan skulle bli verklighet torde en övergångstid om minst tre år vara nödvändig för att bygga upp den organisation som krävs för den praktiska verksamheten, ta fram utbildningsmaterial, registerhantering m.m.. Dessutom kan starkt ifrågasättas om en särskild fångstexamen skall omfatta landets idag samtliga jägare. De jägare som i dag bedriver och har erfarenhet av fångst bör i så fall på lämpligt sätt undantas från krav på fångstexamen – på samma sätt som vid införandet av krav på jägarexamen 1985. Reglerna bör endast omfatta de jägare som kommer till efter det datum reglerna skall träda i kraft.

Om Naturvårdsverkets förslag till särskild fångstexamen trots det som anförts ovan skulle bli verklighet framstår förslaget att fångstverksamhet som bedrivs i hus, gård eller i en trädgård även framgent skulle få bedrivas utan krav på fångstexamen, som märkligt. Att fångst av råttor och möss i hus och gård skulle vara undantaget från kravet framstår som rimligt, men att låta undantaget omfatta övrigt vilt i trädgård skulle tveklöst ge negativa effekter. Exempelvis skulle – utan krav på fångstexamen – rådjur och fasaner under tillåten jakttid av envar få fångas i trädgård, medan en i övrigt icke jagande person, som i dagsläget med hjälp av ett par fällor av typ Ihjäl, mink (och giltigt jaktkort) fångar mink vid sina kräftdammar, skulle tvingas avlägga sådan.

Vad gäller paragraftexten bör noteras att här används två olika uttryck – godkänd fångstexamen och godkänt prov.

Av paragrafens sista stycke framgår att *intyg om avlagt godkänt prov* kan återkallas av Naturvårdsverket om den som bedriver verksamheten bryter mot ett *väsentligt villkor*. Detta framstår som helt orimligt. Provet avses avläggas efter särskild utbildning och intyget skulle därmed utgöra ett ”kvitto” på dels att man genomgått utbildningen, dels att man klarat denna med godkänt resultat. Återkallelse av intyget påverkar inte vare sig kompetensen eller det faktum att man klarat provet och det kan enligt paragrafen i övrigt inte heller anses utgöra förutsättning för att få bedriva fångst. Förutsättningen är att man genomgått och avlagt godkänt prov i utbildningen ”Jakt med fångstredskap”. Återkallelse av behörighet anses kunna ske endast om verksamheten förenas med någon typ av tillstånd som utfärdas efter godkänt prov och att innehav av sådant tillstånd utgör förutsättning för att få använda fångstredskap. En klart berättigad fråga är dessutom vem som avses bedöma om fångstmannen bryter mot ett för verksamheten väsentligt villkor. Naturvårdsverket, och i så fall hur och på vilka grunder? I det fall återkallelseförfarande skulle bli aktuellt bör det, med hänsyn till kravet på rättssäkerhet, förenas med att någon dömts för brott mot bestämmelser som gäller fångstredskap eller användandet av sådana.

Skydds jakt för att förebygga skador av hare

Föreskrifter (66-67 §§)

Inledningsvis anges att föreskrifterna grundas på 26 och 29 §§ och bilaga 4 punkt 4 jaktförordningen. På vilket sätt kommer 29 § in i bilden ?

Statens vilt

Föreskrifter (68-77 §§) och Allmänna råd

68 § SJ

Som framgår av remissen har formuleringen om eftersök ändrats, så att det tydligt framgår att eftersöket sker på uppdrag av polismyndighet. Klarläggandet blir dock marginellt, eftersom bestämmelserna om avlivning och omhändertagande av statens vilt alltså innehåller såväl brister som otydligheter.

Föreskrifterna i 71-81 §§ i nu gällande jaktkungörelse (68-77 §§ enligt förslaget) har meddelats med stöd av 34 och 38 §§ jaktförordningen. Enligt 34 § förordningen gäller Naturvårdsverkets föreskriftsrätt endast älg och hjort som dött eller avlivats under *fredningstid*. Detta förhållande nämns över huvud taget inte i kungörelsens eftersöksregler och de häri meddelade föreskrifterna tillämpas praxismässigt även under tillåten jakttid. Vad gäller egentligen avseende rätten till exempelvis en älg som dödats av annan orsak än påskjutning under lovlig tid? Fallviltsrätt enligt 10 § jaktlagen?

Naturvårdsverket har utökat regeln till att omfatta ett antal nya arter bl.a. de stora rovdjuren. Jägareförbundet vill starkt ifrågasätta att berörd jakträttshavare i första hand skall ges option/möjlighet att genomföra eftersök när det gäller de stora rovdjuren. Sådana eftersök bör av lättförståeliga skäl i samtliga fall genomföras av kompetenta eftersöksekipage väl rustade för uppdraget och utsedda av polismyndighet. Behovet av att berörda jakträttshavare ges här aktuell möjlighet är klart mindre än vad avser älg och hjort, eftersom jakträttshavarens inte får behålla annat än älg och hjort av statens vilt, när han är behjälplig i arbetet. Dessutom synes 34 § jaktförordningen inte bemyndiga verket till föreslagen nyordning.

Det synes vidare som att innehållet i 68 § tredje stycket i allt väsentligt sammanfaller med vad som anges i 73 §, varför någon av dessa regler torde kunna utgå.

70 §

Rent principiellt bör framhållas att det inte är rimligt att medel ur jaktvårdsfonden - dvs. jägarnas pengar - skall gå till ersättningar vid arbete med viltolyckor. Medel borde istället tas från annat håll.

Ett annat orimligt förhållande som bör sökas rättas till är att det inte går att ersätta eftersöksarbete efter vildsvin i anledning av annan skada än påskjutning. Verket bör undersöka möjligheterna till att införa en möjlighet till sådan ersättning. Dessutom bör verket med stöd av 39 § tredje stycket jaktförordningen utfärda kompletterande föreskrifter, som möjliggör ersättning till den som är behjälplig polisen att spåra eller döda annat statens vilt, exempelvis de stora rovdjuren.

Befrielse från fällavgift

Rubriken anger begreppet fällavgift medan texten därunder anger *älgavgift* avseende såväl älg som kronhjort. Det hela blir förvirrande. Begreppet fällavgift torde vara utmönstrat och ersatt av älgavgift. Någon avgift för fällda kronhjortar utgår inte.

79 §

Av första stycket framgår att *viltkorsningar* inte får hållas i hägn. Avsikten torde vara att söka eliminera möjligheten att hålla korsningar mellan varg och hund (varghybrider), men frågan är vad som egentligen täcks in i ordet viltkorsning. Det kan eventuellt tolkas så att fråga endast är om korsningar mellan vilda djur.

82 §

Hare och fåglar som inte är fredade under hela jaktåret får släppas ut från vilthägn utan särskilt tillstånd. I regeln anges dock att så inte får ske inom områden där de inte *förekommer* eller har *förekommit i vilda stammar*. Är problemen så stora idag med utsättningar av hare och fågel att denna förändring med dess tolkningssvårigheter är motiverad? Om förrymda fasaner överlever och föryngrar sig en säsong, utgör de då

en vild stam. Om aktuell fågel fanns i trakten på 50-talet får då fågeln sättas ut idag. Hur är det om fågeln fanns där för flera hundra år sedan ?

92 §

I såväl rubriken som paragraftexten används begreppet *länsviltnämnd*. Enligt övergångsbestämmelserna planeras den nya jaktkungörelsen träda i kraft den 1 juli 2001 och mot bakgrund av att ändring av jaktlagen (2000:593) – med bl.a. ändring av 39 § – träder i kraft den 1 januari 2001 bör länsviltnämnd bytas mot *viltvårdsnämnd*.

93 §

Uttrycket *...arter som annars är fredade...* uppfattas som oklart. Tillstånd enligt 29 och 31 §§ jaktförordningen torde bli aktuella endast om arten i fråga annars, dvs. om inte tillstånd lämnas, är fredad.

Övergångsbestämmelser

1. Om Naturvårdsverkets förslag till särskild fångstexamen skulle bli verklighet, torde en övergångstid om minst tre år vara nödvändig för bygga upp den organisationen som krävs för den praktiska verksamheten att ta fram utbildningsmaterial m.m.
2. första stycket
I stycket behandlas halvautomatiska kulgevär, som utan hinder av bestämmelserna i 45 § får användas vid jakt. I 45 § regleras dock annat än halvautomatiska kulgevär.
2. andra stycket
I detta stycke behandlas halvautomatiska kulgevär som är upptagna i 45 §. I 45 § upptas inga halvautomatiska kulgevär. (Ej heller i föreslagen 46 §, som reglerar sådana gevär, men väl i nu gällande 48 §.)
3. första och andra stycket
Hänvisningen till 38 § förefaller något säregen.
4. I punkten definieras *den gamla jaktkungörelsen* som SNFS 1987:4. Då en ny jaktkungörelse trätt i kraft (2001-07-01) bör SNFS 1994:3 bli *den gamla*.

Svenska Jägareförbundet har vid utarbetandet av detta remissyttrande samrått med Sveriges Yrkesjägare Förening.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Sven-Åke Andersson

Håkan Weberyd

Generalsekretäre

Föbundsjurist